

ZENEVSKÉ VARIÉTÉ

Bedáň

Japonský zástupce Macuho předvádí denně tanec mezi vejci.

KULTURNÍ KRONIKA

K Bratislavské výstavě Miloše Jiráňka
Zd. Hlaváček - Bratislava 28. listopadu
Sotva se najde někdo, kdo by jestě dnes zapochyboval o významu Miloše Jiráňka.

Jiránek byl z rodu dobytvařů. Vysoce kultivovaný a spalovaný žarem chtěl poznati situaci českého výtvarnictví a chtěl ji zapojiti do uměleckého dění západní Evropy.
Do modravé tmy svítí oheň Noční stráž a z tmavého pozadí rostou postavy zahalené v bílé haleny;

jen o metodu výtvarného tvoření, společnou celé generaci, že v evropské konkurenci obstojíme jen tehdy a tím, co přineseme vlastního, co ponese znaky naší rasové odlišnosti.
Vladislava Vančury Alchymista byl očekáván při vzpomínce na jeho předlošského Učitele a záka se strachem. Ale Otakar Mrkvička, jemuž bylo jako soutu svědčeno vedení hry, zachoval téměř všechno a větší díl úspěchu je jeho. Vznešenou a uhlavou nadoblačnou Vančurovou promliti ostře na syrovou, hmatatelnou zemi a spoutal autorovu vyjadřovací metodu prostými, prvými očiemi přirozeného a skromného výrazu. Jeho scéná, členěna vkrasem malířova oka, dala mluviti a spojiati ve s okamžitou dynamikou děje i tém, jichž hlas přivedl nezněti, což býva jindy nejčtější problém brněnské činohry.

Na Dětvě mezi lidem, který si zachoval nejvíce svůj kmenový charakter a hrđý heroismus, kucipuje Jiránek v přípravných kresbách a akvarelech zbojnický cyklus.
Odvodněn pro pojettí zbojnické legendy Jánoskovské hledal v pověstech a lidové písni, které v lici historie o Jánoskovi i o horních chlapičech jsou lidstvěji a také neskromněji, než soudní akta z Lipovského Sv. Mikuláše.

Z brněnské činohry
E. V. - Brno 25. listopadu
Premiéry dvou významných domácích děl: Vančurova Alchymista y Hofmeisterových-Goldonih Zpívajících Bedáňek dosáhly v Brně úspěchu.
Iránek byl z rodu dobytvařů. Vysoce kultivovaný a spalovaný žarem chtěl poznati situaci českého výtvarnictví a chtěl ji zapojiti do uměleckého dění západní Evropy.
Do modravé tmy svítí oheň Noční stráž a z tmavého pozadí rostou postavy zahalené v bílé haleny;

České kvarteto zavítalo po delší přestávce opět do Bratislavy, aby své čtyřicetileté jubileum oslavilo i tam, kam téměř rovněž čtyřicet roků jezdívalo a kde byl vzrušiti tímto náleži po převratu každým rokem středem nejvícejší a nejsrdčnější účty.
Sobotní jubilejní koncert byl jistě z nejlepších, ne-li nejslavnějších v bratislavském koncertním životě vůbec.
Tradiční české kvarteto započala kořený i do hudebního života na Slovensku, má přímý vliv na vznik smyčcových a nártových slovenských autorů, bohužel však nedovodili jsme založitii po tomto vznešeném vzoru obdobné komorní těleso na Slovensku.

NOVÉ KNHY
Iráň Jirák Machala, Návřh na reorganizaci národních škol. Nákladem ministerstva školství. Cena neuvodněna.
Trasní tád platný v zemích české a moravské krolešské a vedlejšími zákony. Upravil JUDr. Josef Noháček. Vydal J. Gucký v Komořnici. Strán 412. Cena Kč 60.

NÁRODNÍ HOSPODÁŘ

O živočišný syndikát

vs - Praha 28. listopadu

Jednáci o zastoupení jednotlivých složek a skupin v živočišném syndikátu postupuje dnes dále, ale přece se nedosáhlo konečné dohody.
Po celý den se konaly schůze a porady všech skupin. Na pražských jatkách byly dnes opět bouřlivé projevy, vyjádřily se jednak rozdělení přibna v náč bagonů, jednak organizačních věcí. O rozdělení bagounů se dosáhlo již dohody podle klíče hospodářského družstva.
Také jednání o organizačních věcech dnes pokračovalo. Bylo sice změřeno formální ustavení volného sdružení velkozejmáků, obchodníků a zpracovatelské dobovy, které se málo podlé umlavy z neděle vytvořit při ústředním svazu průmyslníků a jednotě se sekci dovozu vystoupit při jednotě syndikátu.
Na nátlak přítomných odvolali však někteří z účastníků této chystané organizace svoje podpisy. Odvolání se jednalo mezi sekci dovozců a říšským svazem obchodníků dobovím, jehož předseda Van toch se dnes vzdal. Na jeho místě byl pověřen vedením říšského svazu mistopředseda Pokorný z Venko-družstva. Mezi oběma opořícími organizacemi se dosáhlo dohody aspoň v tom směru, že se utvoří osmičlenný smírčí výbor, v němž jsou obě organizace zastoupeny paritě a který má jednak odstraniti rozpor při rozdělení kontingentu bagounů, jednak má připravovat zastoupení obchodníctva v syndikátu.
Zastoupení v syndikátu se však nyní domáhá také říšský svaz jednot zejmáků a usazení zahrnující zemská společenstva zejmáků z celé republiky, jenž navrhuje jako svého zástupce senátora Kvančiky (slovenský živnostník).
Také Sdružení masného průmyslu koupilo dnes odpodělné schůzi, na které jednalo o své účasti na syndikátu. Rovněž uvnitř zemědělských zájmů v dobovím svazu má být jednotná a nikoliv různými skupinami. Má je obstarat Centrokoooperativ. O osobách, které to mají být, rozhoduje předseda ústředí agrární strany.
Dohá se, že se přece jen podari ustavit syndikát v době co nejbližší a spěch v tom směru se odhodnocuje také tím, že se denně svolávají nové organizace a noví zástupci kteří se domáhají zastoupení v syndikátu.

Pro uvolnění textilních surovin

Právo 28. listopadu
Počet zaměstnaných dělníků v brněnském vlnářském průmyslu poklesl podle zprávy Spolku vlnářských průmyslníků v Brně od počátku tohoto roku o další 2000, takže je nyní zaměstnáno sotva 60 proc. běžného počtu dělnictva.
Nadto pracuje největší část zkráceně a strídavě. Vývoz vlněného zboží, jehož šlo v prvníh 9 měsících roku 1929 za hranice 8556 tun v hodnotě 910 milionů, poklesl v prvníh 9 měsících letoš na 1795 tun v hodnotě 181 milionů.
Oduy v tuzemsku ochabuje oslabenou kupní sílu obyvatelstva.

Již po měsíce usiluje vlnářský průmysl o osvození potřebných surovin a polotovaru, to je vln všech druhů, česané vlny, mykané a česané příze, i hadrů od devisorového povoloovací řízení.
Ministerstvo obchodu a financí i Národní banka uznaly oprávněnost tohoto požadavku. Přes to se však uvolnění textilních surovin neokládá, ponevadž zástupci zemědělství v hevisovské komisi žádají zároveň o uvolnění dovozu umělého hnojiva, lopat a motyk.
Z tím čini devísloví opatření vlnářského průmyslu největší potize. Vyřízení devíslových žádostí pro zboží z Francie trvá při častě 12 až 14 dní, protože tyto žádosti musí přezkoumat francouzské vyslancevci v Praze.
Potřebné základy surovin a přízi zůstávají často ležet na pohraničních stanicích a na brněnském celním úřadě, byl-li snad chybou uvedena celná položka, nebo rozčležením se názory o tom, pod kterou celní položku spadá dovozní záležitost.
Kromě uvolnění dovozu vlny, česané vlny, příze a hadrů, žádá textilní průmysl, aby byly vázány účty, cíznice uvolněny bez formalit pro vývozní nákupy.

Jakožto jeden z nejvýznamnějších výrobních průmyslů zaujímá vlnářský průmysl odevlána stanoviško volného obchodu.
Vlnářský průmysl vítá tudíž snahy mezi národních vlnářských porad o postupné snížení cel na vlnářské zboží a navrhuje jakožto předpoklad pro účelné řešení, aby uvnějši nebyhna člá podle váhy čs. celního seznamku byla nahrazena soutsavou vlny s váhou cel podle hodnoty a váhy, která se lépe přizpůsobuje ceně zboží.
Vlnářský průmysl je zásadně proti výměnným obchodům. Jako průmysl, který slouží převážně módě a zasílá své výrobky zákazníkům v cizině, má vlnářský průmysl nejmenší možnost používat výměnných obchodů.
Uřední statistika výměnných obchodů sestavená podle jednotlivých průmyslových odvětví, podle této pávodu a určení, by dokázala asi, že textilní průmysl není účastněn na výměnných obchodech. Žádá, aby — pokud se na soustavě kompenzací trvá — byl zachován vlnářskému průmyslu omeň podíl na veřejných kompenzacích, jenž mu připadá číselně podle měřítka z minulých let.

Nejnntnějším úkolem čs. obchodní politiky je podle názoru Brněnského vlnářského průmyslu, uspořádání obchodních světů s nejbližšími státy.
Především by bylo nutno, patřičným ujednáním s Rakouskem se postarat o to, aby své vzájemné obchodní mezi oběma státy neznesnadňoval dovozními základy a devíslovými předpisy.
V poměru k Maďarsku měly by se po dvouleté celní vál-

Na kulminují monumentálním olejem — a kulminují monumentálním olejem — též pisku.
V těchto figurálních obrazech — též pisku. V těchto figurálních obrazech — též pisku. V těchto figurálních obrazech — též pisku.

Nakladatel Václav Petr Praha II, Ječná č. 32 Telefon 349.19

NEJZAJÍMAVĚJŠÍ KNIHA 1932

kteřá obdržela v nedělní anketě Lidových Novin

největší počet hlasů, je na 1. místě

AXELA MUNTHERHO KNIHA O SAN MICHELE KNIHA O ŽIVOTĚ A SMRTI

Poloslepý lékář a básník líčí svůj bohatý život, jehož dějiště se rozprostírá od Anglie až po laponské tundry.
Vypovídá o své lásce k lidem, zvířatům, rostlinám a zemi.
Vykládá své životní zkušenosti jako neurolog a jako člověk na sklonku svého života...
Munthe byl dosud neznámým autorem, dnes však se celý svět obdivuje jeho dílu, jež dosáhlo jedinečného knižního úspěchu v přítomnosti.
Ročet prodejných výtisků jde do statisíců. I ve slepeckém tisku je dnes nejrozšířenější knihou po Biblii.
Takové dílo se vynoří jednou za několik let.
Přečtete-li se a poznáte nejkrásnější knihu dneška.
K. dostání u všech knihkupců.
BROŽOVANÝ VÝTIK KČ 60.—VAZANÝ KČ 75.—

Z historie malého státu, který byl předmětem velkých sporů

MORAVSKÉ SLOVO

29. 11. 1932 č. 232, s. 2

Jak byla vyhlášena samostatnost albánská před 20 léty

Odedávna neklidná Albanie ozvala se zase jednou proti nadvládě turecké r. 1910 a odbojně hnouti trvalo i roku následujícího, podněcováno nejele skupinami krajanů, kteří se uchýlili pro jistotu přes hranice do Č. Hory, nýbrž i posilování přímo podporou tamního krále Nikity. Jestliže sešlo ze zamýšlené výpravy dobrodružného syna Garibaldiho na pomoc albánské svobodě, přece byl velmi živý aspoň dovoz italských zbraní. Dokonce Šivket paša chtěl jménem vlasti bezohledně kmény některé vypudit a „přesadi-

ti“ do rovin, aby na jejich místo usadil spolehlivé mohamedánské Turky.

Albánců se však ujalo Rakousko, doporučíviši Pistě, aby se s Albánci dohodla po dobrém. Zatím však vypukla válka balkánská, proti níž zaujala nepřijemně překvapená Vídeň hledisko o statusu, že nesmí totiž být, ať dopadne, jak chce, nic méněno, t. j. država turecká, aby zůstala neztencena. Jakmile však se rýsovalo na obzoru, že toto stanovisko pod dohledem velikých vítězství spojenců je neudržitel-

no, přišla Vídeň s novým ná- nenáviděnému Srbsku znemo- moří, doporučovala zřízení sa- albánského, jenž by zahrnoval mezi Č. Horou a Reckem.

Pravda ovšem je, že to ne- novopecčeného ministra Berchto- ta s myšlenkou tou vídeňská- tala pro případ, že by se turec- jak o tom plánu byli zpraveni- Petrohradě. Už v úmluvě v M- Goluchowski s Itálií, že v příj- rečka se má zřídit autonomn-

Premiéra Vančurova Alchymisty v Brně

Brno 28. listopadu. -jbs- Po pražské premiéře ve Stavovském divadle uvedena byla po- prvě hra Vladislava Vančury Alchymista v sobotu 26. t. m. v divadle Na hradbách za po- hostinské režie O. Mrkvičky. Třebaže zaklenuje Vančura hru do rudolfinské doby, nejde o histo- rické drama, ale o divadelní vyjádření, konfliktu mezi renaissanční, vyrovnaností, plností života, slunnou radostností a studenou severskou hlou- bavostí. Vlašský hvězdář Alessandro del Morone svým temperamentem, jižní vitalitou, jasnou po- hodou ducha působí úplně rozkladně v tomto ciz- im prostředí, probudí v starém hraběti Marti- nu Koryčanovi shylokovskou chtivost zlata, v je- ho ženě hříšnou nevěru a v Michaeli Koryčanovi touhu po vědění, jež sváží se v bolesném konfliktu se strachem před věčnou záhubou. Pro krás- nou hraběnku dává se strhnouti k podvodu s vý- robou zlata, ale je rehabilitován svými přesnými astronomickými výpočty, které se potvrdily. I když nemůžeme zamlčeti, že básnické slovo, na které klade Vančura takový důraz, míjí se dra- matickým účinkem, že svár posedlosti, již propa-

dají téměř všechny osoby dramatu není sveden v jasný, jednotící tok, přece jen z této nové Vančurovy hry cítíme vyřazovat velikost a silu du- cha, jež obnažuje prazákladní kořeny problému, cítíme dramatika, který má nejen co říci, ale jenž dovede najít pro tu pravou básnickou formu.

Po reprodukční stránce je Alchymista úko- lem nad jiné těžkým. O. Mrkvička podjal se tu úlohy režiséra a nutno doznati, že obstál čes- ně. Jako malíř navrhl si sám scénickou výpravu, v níž projevily správné pochopení pro funkci scé- ny a pro její rytmus. Režijně zvládl hru bez hrubších defektů, usiloval dáti scénám pevnou vazbu, slovu jasnou plastiku a účinnost řeči, bar- vitost a vnitřní resonanci. Jeho technické nedo- statky projevily se nejvíce v davových scénách, jež působily neorganizovaným zmatkem. Také charakterovou nevýraznost některých rolí nutno přičísti k tíži režie. Z herců o zdar hry přičinili se především Vl. Leraus v Messandrovi, Josef Skřivan v Rudolfu II., Fr. Šlégr v Martinu Ko- ryčanovi, Zdenka Gráfová v hraběnce Anně, Jiř. Čermáková v Evě a pi E. Pechová v chvě Alž- bětě.

Marné byly důvody i ru- státníků, dovolávající se i va i hospodářských zájmů, na všechny sebe lákavější nabídky veřejné mínění doma i v ciz- působeno výměšlenými zpráva- srbských násilnostech a zvěrst- naly svou práci. Ovšem že n- gen, štáb Conrad z Hötzend- nový stát zůstal pod rakouský- zajistiv tak Vídeň v budoucnc- 150.000 bojovníků. Dne 28. lis- vyhlášena velmoceí svobodná- nie, aby tak Vídeň vypálila- ale byl to útvar opravdu um- ším mrtvě narozené dítě. Vlád- výbor ve Valoně v čele s Jima- šou, kdežto proti němu stál g- v Tiraně, jež doufal, že dos- země. Mluvílo se o četných- ského trůnu, ačkoli byl od počá- ný a proto hodně vratký. Byl- zejména vévoda Ferdinand Bo- pensieru, jež byl v příbuzen- italské královské rodině, ale- zil zase jednou Němec, princ- protože byl synovcem tehdeji- lovní, známé spisovatelským- Sylva.

Společný boj proti nadvládě ziskuchtivců

Brno 28. listopadu. (Chl) Za předsednictví posl. Vaňka z Třebíče a četné účasti delegátů a hostů konal se včera v Brně »U tří kohoutů« zemský sjezd Jednoty nár. socialistických živ- nostníků. Ústředí v Praze zastupoval taj. mistr. Obsáhlé zprávy činovníků svědčí o čilé organi- sační činnosti Jednoty, jejíž výsledky se také projevují v jejím vzrůstu a úspěších v četných akcích, které v zájmu živnostnictva a obchod- níctva podnikla. Hlavní referent posl. Vaněk referoval o všech aktuálních otázkách živno- stenských, o vlivu neblahých hospodářských poměrů, zasahujících ničivě do existenci živ- nostnictva a o energických akcích stranou nár. soc. v zájmu živnostnictva vedených, a to s urči- tými výsledky. — Debata o jeho řeči trvala značnou dobu a pohybovala se na vysoké úrov- ni. Jednomyslně byla přijata resoluce, zdůraz- ňující také nezbytnost solidárního postupu s dělnicem a zaměstnanečtem vůbec. Živnost- nictvo nár. soc. se plně staví za oprávněné po- žadavky dělnické a zaměstnanecké, poněvadž jeho osud je těsně spjat s jejich osudem. Ze svých požadavků zdůrazňuje živnostnictvo zejména zrušení daňových břemen, vymáhání daní především u velkopodnikatelů, průmyslní- ků a pod., spravedlivé ukládání daní malým po- platníkům, nemožnost dalšího zvyšování daní a dávek, které postihují drobné živnostnictvo, za- vedení jednotné progresivní daně z důchodu, starobní a invalidní pojištění živnostnictva a obchodnictva, projednání zákona o levném živ-

nostenském úvěru, pronikavé snížení úrokové míry, brzké vydání zákona proti kartelům, kte- rý by znemožnil diktování vysokých cen, zru- šení továrních správkáren obuvi, sloučení ústře- dní úrazového, nemocenského, starobního a in- validního pojištění v zájmu zlevnění správy. Zastavení další sanace bank a vybudování živ- nostenského školství. Sekce trafikantů předlo- žila vlastní obsáhlou resoluci, která byla příka- zána zemskému výboru jednot. Novým před- sedou zemské jednoty byl zvolen Frant. Dostal, chch. v Ořechově. I. nám. poslanec Vaněk, II. náměstkem posl. Solfronk.

Do další činnosti jde Zemská jednota s nej- lepšími nadějemi. Její rozhodnutí pracovat i nadále v těsném souručenství se zaměstnanci, odkázanými na výsledek práce svých rukou, je jistě svědečtím, že správně chápe význam a dosah současných hospodářských a sociálních poměrů, které tíživě doléhají na sociálně slabší a mohou být změněny jen jejich solidárním postupem v obraně i v boji o nové uspořádání společenských řádů.

Smrt pilota-plachtaře

Hirzenheim 28. listopadu. (OTK.) Včera odpoledne konal pilot Biber rekordní let. Při přistávání náhle se však plachtové letadlo zřítilo s výše 50 metrů a Bibera pohřbilo ve svých troskách.

Pakt o neútoče Sověty a Pol

Moskva 28. listopadu. T- ratifikován pakt o neútočen- který byl podepsán již 25. č- očekává, že v nejbližší době b- dohý pakt mezi Sověty a Po- v proudu. »Zvěstijka« považují- níku podepsání paktu sově- rozhodný úspěch zahraniční- i slyšování mínění, že nyní byl- letý boj o mír mezi oběma v-

Košnerová a Švabíková

v Hauptmannově »Bobřím kožichu«.

Několik poznámek k provedení Vančurova „Alchymisty“.

Česká tvorba dramatická v posledních letech neposkytuje pohled zvláště utěšený. Necht nás neošalejší reklamní notičky novin o českých hrách pronikajících na cizí jeviště. Nelze nevidět, že se požadavky zlevnily. Ze lesk snadných úspěchů obratných řemeslníků oslepil

i oči našich dramatiků, kteří jako by žili v tichoučkém závětrí někde mimo Evropu. Jsme vprostřed přemíry dějů, svět se rozkládá a jeho molekuly se opět kupí v nebývalé tvary, proměna, již prožíváme, je prazákladní, ale ani zmatky, ani naděje se ani z povzdálí nedotekly představ českých dramatiků. Všude kolem je prudkých konfliktů — chceme je vidět ztvárněny a řešeny, s bušením naléhají otázky, chceme, aby je jeviště formulovalo a tak, aby hlediště si na ně mohlo odpovědět. Ale čeští autoři žertovně přemýšlejí o tom, co je dovoleno mužům v manželství (těm, kteří na to mají dost času), baví se mezerou v paměti profesůrka, jenž se poprvé opil, zajímají se o osud filmových hvězd, jež si může koupit, kdo na to má — k čemuž autor dá konečně i svou sankci. Vždyť je to otázkou úspěchu.

Tento druh her je jen otázkou úspěchu. Snovají se hladké, bystré dialogy, pěkně letící vpřed, účinně pointované, leč tak, aby to neobtěžovalo příliš ani herce ani diváka a nad všechnu problematiku je tu počet repris a uznanost nenáročného diváka. České komedie bývaly až hrůza naivní. Dnes už se to naši autoři naučili a svou věc provozují s inteligencí a s divadelně účinným vtípem, avšak kam se poděla poesie, kde jsou dramata, která řešením dramatického konfliktu se snažila dobrat se nějakých nových poznání, která usilovala stavět na jeviště typické dnešní lidi v jejich pravé podobě.

»Alchymista« Vladislava Vančury je hra, v tomto stavu domácí produkce, významu vsutku mimořádného. Právem, při jejím pražském pro-

vedení poukázal Otokar Fischer, jak se vyzvedá z nížin česká tvorba divadelní.

*

Vladislav Vančura dosáhl výjimečného postavení v české literatuře především svým klopotným a tuhým usilováním o přesnost formulace, o ukázněnou a dobře vypočtenou stavbu, budovanou ze slov, schopných plnit svou funkci, ze slov, spájajících se pevně ve věty, jejichž konstrukce má u Vančury maximální únosnost výrazu. Žádná náhodnost, žádná vyprávěčská ledabylost, skládání z ošuntělých vět, nastavovaných a nic neříkajících, plných otřelých příměsů a obvyklých, příliš obvyklých vazeb! U Vančury není slovo pouhým sdělovacím prostředkem. Vančura nepopisuje — vytváří. Je básník.

Již v jeho dílech prosaických se našlo tolik stran, kde zazněla prudká a úderná dramatičnost jako vzácný kov a kde věty dopadaly ráz na ráz jako ve vášnivě seči. Vždy bylo lze tušit, že Vančura sáhne po dramatičtě, jako po další své možnosti. Nyní napsal »Alchymistu«.

*

»Učitel a žák« a »Nemocná dívka«, byly první hry Vančurovy. V nich jako by chtěl vyzkoušet pokud snese jeviště tíhu jeho hutných slov a nakolik může herec vládnout jazykem básnickým. »Alchymistou« se odvážil už Vančura velké divadelní skladby. Toto drama má jistě všechnu krásu a mocnost jeho románů, ale to by znamenalo málo, kdyby »Alchymista« neměl divadelní básnivost. Vančura snad neumí vládnout všelijakými těmi jevištními efekty, vězícími v zauzlování a rozmotávání zápletky (což je stále a stále jedno a totéž). Vančura se i snaží tomuto způ-

Skřivan a Hospodský

v Hauptmannově »Bobřím kožichu«.

sobu práce se vyhnout. Ale má ostré vidění příčin a následků, umí pevně uchopit lidské typy, má dramatický zrak!

Nedívejte se na »Alchymistu«, jehož děj je položen do údobí Rudolfinského, jako na hru historickou. Perspektiva historie je užita zde proto, aby věci a lidé vystoupili v celkové přehlednosti, v oné jasnosti, již dává odstup. Nehledejte v tomto dramatičtě historických pravd. Pravdy obou stran měly subtilnější, jemnější odstíny. Zmatenost lidí v »Alchymistovi« a svářející se vášně a konflikty, v nichž vážnou typy z hry — to je něco příliš živého a našeho. Dalo by se říci, že Vančurovo drama analyzuje příznačný český komplex.

*

HIS MASTER'S VOICE

autorisovaná prodejna gramofonů a desek
JOSEF LIDL, BRNO, ZELNÝ TRH 10

Nejnovější snímky.

Moderní i klasická hudba

SLAVIA

VZÁJEMNĚ POJIŠŤOVACÍ BANKA

BRNO. TELEFON 10.855. - VŠECHNY DRUHY POJIŠTĚNÍ.

Jarmila Urbánková

v úloze Alice v Devalově hře »Slečna vychovatelka«. (Umělkyně hrála úlohu po-
hostinsky v Měst. divadle, Kr. Vinohrady.)

Herec není pouhým poslušným tlumočnickem básníka, jak se za to dříve mělo. Není reproduktorem, tlampačem básnických pravd pro hlediště. Posláním herce není jen sdělovat, oživovat — ale vytvářet. Ani Vančurovo dílo, má-li se stát divadlem, nemůže přijmout jinou funkci, než tu, kterou má lešení, kostra, nesoucí výtvar sochařův. Herec hnuče svou figuru a slova básníkovy jsou jenom podpěrou forem, které na nich vyrůstají, vzdouvají se a propadají, které musí tvořit organický celek schopný žít vlastním osobitým životem.

Provedením Vančurova »Alchymisty« ocitl se brněnský soubor herecký před úkolem, jenž vyžaduje všech sil, nejvyšší představitivosti a také skutečné kultury mluvené řeči. V této hře není nic na snadě. Nevystačí se tu s figurkáním, s vykreslením žánru. Nic Vančura herci v nejmenším neusnadňuje. Necharakterisuje postavy svého dramatu strukturou jejich vět. Herci je začít vskutku od počátku.

Není snadné nést tíhu Vančurových vět. A není také lehké se ostražitě vyhýbat úskalím retoričnosti a prázdného manýrovitého pathosu. Tady nevystačí herec s realismem. Musí umocňovat. Básnit.

*

Touha po věrné nápodobě skutečnosti vedla před desetiletími k tomu, že se budovaly na jevištích opravdové interiéry, pevných stěn a dveří, jichž klika se dala stisknout a které bouchaly. Autoři měli zaručeno přijetí svých her tím spíše, čím méně proměn si diktovali. Stala se z toho ctnost. Požadavek jednoty místa a času jedinou možností.

Dnes už nás neuspokojuje jeviště té nehybnosti. Necht každý výjev dostane své rozměry i organizační scény! Necht vše má své náležité prostředí a svůj pravý výraz i v konstrukci, na níž a v níž herec rozvíjí svou akci. Jevišťe se musí přizpůsobit hře. Vždy a každou chvíli. Musí mít tolik pružnosti, aby i v něm se obrážela proměnlivost děje. I divadlo žije pohybem. Pohybem, který musí mít však svou divadelní zákonitost. Což je poznámka k inscenaci.

Otakar Mrkvička.

Jaromír Weinberger o své nové operě „Lidé z Poker-Flatu“

(Několik poznámek o textu i hudbě.)

Můj libretista Miloš Kareš načrtnul již v předešlém čísle »Divadelního listu« obšírněji, jak vznikl text mé nové opery. Bylo by tedy mým úkolem, řekl mi autor, abych se zmínil o tom, jak vznikla její hudba. A přece rád bych se ještě několika slovy aspoň vrátil k textovému námětu. Zabýval jsem se jím už deset let. Bret Harte, americký povídkář, velmi mne totiž zaujal. Přišel jako sedmnáctiletý mladík do Kalifornie, jsa synem universitního profesora, řečtináře. Tam prodělal celou emigrantskou kariéru, od poslíčka přes učitele v táboře zlatokopů až k sazeči v tiskárně provinciálního plátku. Tam vysázel k tisku první svou povídku, která způsobila sensaci v redakci listu, a tak se ze sazeče stal redaktor a povídkář.

V jeho povídkách se vidí hned, že je srostlý s prostředím, že líčí život a příběhy známých lidí, že se do těchto situací, které nastiňuje, nemusí násilně vžívat. Tato pravdivost a přirozenost nejvíce mne poutala. Jedna z prvních povídek Bret Hartových jest »The Outcast of Pokerflat«. Vyvržení pokerflatští. V této povídce shledáváme se s figurou řemeslného hráče Johna Ouklmrsta, který tu umírá. Také tu vystupuje Yuba Bill, postilion, jehož

Karel Hospodský

v Devalově hře »Slečna vychovatelka«.

jméno souvisí těsně s jeho povoláním. Yuba je jméno řeky, podle jejíhož toku strýc Vilém (Bill) dělá svou pošťáckou službu. Autor novely figurou řemeslného hráče byl jistě zaujat. Nechal jej sice v této novele umřít, ale vrátil se k němu v několika novelách následujících, kde figura tato pod jménem John Hamlin oživne a kde autor jaksi ex post dokresluje celý život tohoto ironického, chladného gentlemana, který má někde v srdci i silnou citící strunu. Hamlin je ironický typ, s jakým se i jinde v literatuře

<p>Malý CONTINENTAL psací stroj</p> 	<p>CONTINENTAL psací stroje kancelářské a přenosné, stroje sečítací, počítací a účtovací Veškeré kancelářské potřeby. ODBORNÁ DÍLNA.</p>	<p>Hlavní zastoupení: ORMEKA kancelářské stroje s. s. r. o. BRNO, Palác Morava. DIVADELNÍ 3. Tel. 11.464.</p>
<p>NOVÁ ADRESA OD 1. 1. 1933. BRNO, NÁM. SVOBODY Č. 10.</p>		

V. a J. ŠIMECKÝ, BRNO KVĚTINOVÉ SALONY

Náměstí svobody, palác Moravské banky - Telefon čís. 38.877
Nádražní třída 2a - Telefon čís. 38.469

Vlastní zahradnictví: Řečkovice - Telefon 19.037